

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 73/06-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júla 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť K. R., K., zastúpenej advokátkou JUDr. D. K., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 305/94 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice – okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 305/94 porušil základné právo K. R., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. K. R. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je jej Okresný súd Košice - okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice – okolie je povinný nahradiť K. R. trovy jej právneho zastúpenia v sume 8 682 Sk (slovom osemtisícšesťstoosemdesiatdva slovenských korún) na účet advokátky JUDr. D. K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. januára 2006 doručená sťažnosť K. R., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. D. K., K., ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice - okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 305/94.

Sťažovateľka žiadala vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 305/94, nariadil okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietahov, priznal jej finančné zadostučinenie vo výške 200 000 Sk a náhradu trov konania vo výške 8 682 Sk.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že *„predmetom prvoinštančného konania (...) je spor o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorý pôvodne smeroval proti nebohému otcovi sťažovateľky, a začal Žalobou zo dňa 6. 7. 1994 (...)“*. Toto súdne konanie nebolo doteraz

právoplatne skončené. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 10. novembra 2005, proti ktorému podala sťažovateľka 11. januára 2006 odvolanie.

Sťažovateľka uviedla, že „... vstúpila do konania ako právny nástupca po nebohom otcovi po ukončení dedičského konania. V čase vzniku sporu mala 8 rokov. Spor vznikol z nájomnej zmluvy uzavretej medzi pôvodnými účastníkmi konania, ktorá bola vyhlásená za neplatnú.

Spor bol od počiatku vedený o vydanie bezdôvodného obohatenia na istine 203.000,- Sk s 12% p. a. úrokom do zaplattenia. Úrok bol v priebehu sporu zmenený na výšku 14,5% p. a.

Pôvodný žalovaný zomrel 27. 9. 1997, cca 3 roky od podania žaloby. Sťažovateľka sa domnieva, že tým, že ako maloletá univerzálna dedička musela vstúpiť do prebiehajúceho sporu a súd vec nerozhodol v čase života odporcu, keď bolo jednoduchšie aj znalecké dokazovanie, a nehrozil taký finančný dopad z titulu zaplattenia príslušenstva, porušil základné práva účastníka konania na spravodlivý súdny proces, skončený v primeranej lehote, najmä ak bol uzrozumený s tým, že príslušenstvo denne narastá.

Súd neskúmal, či žalovaný nárok bol prihlásený do dedičstva ako pasívum. V prípade, že by sa tak stalo, nárok mohol byť vysporiadaný likvidáciou dedičstva a nie zdĺhavým súdnym procesom. Nestalo sa tak, a žalovaná bola zaviazaná na úhradu istiny 185.539,- Sk a príslušenstva 14,5% p. a. do zaplattenia, ktoré len k 29. 12. 2005 činili spolu 501.743,21 Sk, čo vysoko prevyšuje hodnotu zdedenej nehnuteľnosti (156.774,- Sk), a približuje sa k hodnote celého dedičstva, spolu s trovami na právne zastúpenie žalobcu a trovami štátu ho prevyšuje.

Sťažovateľka dosiahla plnoletosť až 30. 9. 2005, teda sama podala sťažnosť na prietahy v konaní zo dňa 4. 1. 2006, ako aj odvolanie proti rozsudku z dôvodu nesprávneho posúdenia predmetu sporu. Ak by odvolanie nebolo podané, Rozsudok 13 C 305/1994 by poškodil sťažovateľku len na úrokoch vo výške cca 250 tis. Sk a tiež na istine.

Sťažnosť na prietahy v konaní zo dňa 4. 1. 2006, bola Okresnému súdu Košice - okolie zaslaná so zdôraznením, že súd vo veci nekonal najmä v období, keď pôvodný odporca žil a súd vedel, že nárok je žalovaný s príslušenstvom, ktoré každý deň narastá t. j. s úrokom z omeškania 12% p. a., a prietahy môžu odporcovi spôsobiť finančné náklady

v neprímeranej výške. Zároveň sťažovateľka zdôraznila, že postup súdu považuje za porušenie jej základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov.“

3. Ústavný súd 8. marca 2006 prijal sťažnosť na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 73/06-10.

4. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci nemožno od ústneho pojednávania očakávať jej ďalšie objasnenie.

5. Ústavný súd konštatuje, že nálezom č. k. II. ÚS 201/02-27 z 13. marca 2003 rozhodol o sťažnosti na prietahy v konaní podanej J. H. a A. H. z K., navrhovateľmi (žalobcami) v posudzovanom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 305/94.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti a k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a spisu okresného súdu sp. zn. 13 C 305/94 zistil nasledovný priebeh a stav konania. (Keďže na návrh žalobcu v predmetnom spore už o analogickej sťažnosti rozhodol ústavný súd nálezom, ústavný súd sa zaoberal podrobne už len hodnotením postupu okresného súdu v posudzovanom konaní v období po vydaní nálezu ústavného súdu.)

A.

Právny predchodca sťažovateľky J. R. bol žalovaným v spore „o vydanie bezdôvodného obohatenia“, ktoré začalo na okresnom súde 6. júla 1994 na návrh žalobcov J. H., K. a A. H., K.

Okresný súd 28. októbra 1994 vyzval žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku (poplatok zaplatili 14. novembra 1994).

Okresný súd 25. novembra 1994 vyzval Obecný úrad B. (ďalej len „obecný úrad“) o oznámenie miesta pobytu žalovaného. Žalobca 24. novembra 1994 oznámil súdu adresu žalovaného v K. Obecný úrad 1. decembra 1994 dal súdu negatívnu odpoveď.

Okresný súd 11. januára 1995 zaslal žalovanému žalobu na adresu K. (zásielka bola okresnému súdu 2. februára 1995 vrátená) a súčasne vyzval Miestny úrad mestskej časti K. (ďalej len „miestny úrad“) o zistenie adresy pobytu žalovaného (miestny úrad 1. februára 1995 oznámil, že žalovaný nie je prihlásený k pobytu v mestskej časti K.)

Okresný súd 15. marca 1995 požiadal Obvodné oddelenie PZ SR K. (ďalej len „obvodné oddelenie“) o doručenie žaloby žalovanému na adresu K., a súčasne požiadal miestny úrad o oznámenie, či sa žalovaný na tejto adrese zdržiava a obecný úrad o podanie informácie, či sa žalovaný zdržiava v B. (obecný úrad 23. marca 1995 oznámil, že žalovaný je prihlásený u nich k trvalému pobytu, ale v obci sa nezdržiava). Obvodné oddelenie 29. marca 1995 oznámilo súdu, že žalobu žalovanému doručilo 21. marca 1995.

Okresný súd 11. apríla 1995 stanovil termín pojednávania na 19. apríl 1995. Na tomto pojednávaní (prítomní žalobca, jeho právny zástupca a žalovaný) boli vypočutí prítomní účastníci konania. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dôkazného materiálu (žalobcovia predložili súdu 26. apríla 1995 požadované písomnosti.)

Okresný súd 10. februára 1998 stanovil termín pojednávania na 6. marec 1998. Toto pojednávanie (prítomní žalobcovia a ich právny zástupca) bolo odročené na neurčito s tým, že sa zistí okruh dedičov po zomrelom žalovanom (zomrel 27. septembra 1997) a výška majetku prihlásená do dedičského konania.

Okresný súd 19. marca 1998 zisťoval okruh dedičov.

Okresný súd 22. apríla 1999 zaslal žalobu zákonnej zástupkyňi maloletej dedičky K. R. pani Š. R., ktorá 22. júna 1999 poverila JUDr. E. I. zastupovaním žalovanej strany v spore.

Okresný súd 17. mája 1998 stanovil termín pojednávania na 23. jún 1999.

Toto pojednávanie bolo na žiadosť právneho zástupcu žalovanej (žiadal lehotu na oboznámenie sa s predmetom sporu) odročené na 23. júl 1995. Právny zástupca žalovanej nahliadol do súdneho spisu 19. júla 1999.

Pojednávanie konané 23. júla 1999 bolo na návrh právneho zástupcu žalovanej (ktorá bola t. č. v zahraničí) odročené na 17. september 1999, aby mohol žalobu prerokovať so svojou klientkou.

Žalobcovia 26. júla 1999 predložili návrh na nariadenie predbežného opatrenia zakazujúceho žalovanej disponovať s nehnuteľným majetkom.

Žalovaná 2. septembra 1999 predložila súdu stanovisko k žalobe.

Pojednávanie konané 17. septembra 1999 (prítomní účastníci konania a ich právni zástupcovia) bolo po vypočutí sporových strán odročené na neurčito „za účelom posúdenia navrhnutého dokazovania“.

Okresný súd uznesením z 22. septembra 1999 vyhovel návrhu žalobcov a predbežným opatrením zakázal žalovanej disponovať s nehnuteľným majetkom (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 13. októbra 1999.)

Okresný súd 26. januára 2000 stanovil termín pojednávania na 1. marec 2000. Toto pojednávanie na návrh účastníkov bolo odročené na neurčito za účelom vykonania pokusu o mimosúdne vysporiadanie.

Okresný súd 15. januára 2001 stanovil termín pojednávania na 16. február 2001. Toto pojednávanie (prítomní žalobca a zákona zástupkyňa žalovanej a ich právni zástupcovia) bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania.

Okresný súd 13. júna 2001 a 19. októbra 2001 žiadal právneho zástupcu žalovanej o predloženie potvrdení o majetkových pomeroch jeho klientky (potvrdenie bolo predložené 22. februára 2002.)

Okresný súd uznesením zo 12. apríla 2002 ustanovil znalca Ing. M. V. na vypracovanie znaleckého posudku o výške investícií vložených žalobcami pri výkone stavebných prác na dome žalovanej. Uznesenie bolo doručené súdnemu znalcovi (po viacerých neúspešných pokusoch) 24. júna 2002 na jeho pracovisko. Súdny spis prevzal znalec 10. septembra 2002.

Okresný súd 22. novembra 2002, 16. decembra 2002 a 15. januára 2003 urgoval u znalca predloženie znaleckého posudku.

Znalec 11. februára 2003 predložil okresnému súdu znalecký posudok č. 015/2003.

V čase od 14. februára 2003 do 14. apríla 2003 bol súdny spis predložený Ústavnému súdu Slovenskej republiky k č. k. II. ÚS 201/02 (sťažnosť žalobcov na prietahy v konaní).

Žalovaná 22. apríla 2003 predložila okresnému súdu stanovisko ku znaleckému posudku.

Okresný súd uznesením z 29. apríla 2003 určil znalecké.

Okresný súd 6. mája 2003 stanovil termín pojednávania na 22. máj 2003.

Žalobca 21. mája 2003 oznámil okresnému súdu, že žalobkyňa 26. marca 2003 zomrela a k prejednaniu dedičstva ešte nedošlo.

Žalobca 21. mája 2003 vzal čiastočne návrh späť (žalovaná suma znížená o 17 461 Sk.)

Pojednávanie konané 22. mája 2003 bolo pre neprítomnosť účastníkov odročené na neurčito. Okresný súd prerušil konanie do právoplatného ukončenia dedičského konania vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 40 D 439/03.

Podľa úradných záznamov z 29. októbra 2003 a z 13. novembra 2003 v dedičskej veci ešte nebolo rozhodnuté.

Na požiadanie okresného súdu z 9. decembra 2003 notárka 22. decembra 2003 oznámila mená možných dedičov po nebohej žalobkyni (S. S., rod. H. a J. H., súrodenci nebohej).

Okresný súd 9. marca 2004 požiadal právneho zástupcu žalobcov o informáciu o stave dedičského konania (odpoveď doručená súdu 19. marca 2004 totožného obsahu ako informácia notárky.) O informáciu o stave konania bol právny zástupca žalobcov požiadaný podaním okresného súdu zo 6. júla 2004 (negatívne informácie boli dané okresnému súdu 21. júla 2004 a 21. októbra 2004.)

Okresnému súdu bolo 22. decembra 2004 doručené osvedčenie o dedičstve po nebohej žalobkyni. Dedičom zo závetu sa stal pozostalý brat J. H.

Okresný súd 25. januára 2005 stanovil termín pojednávania na 3. február 2005. Právny zástupca žalovanej 3. februára 2005 žiadala o „*preročenie pojednávania*“, lebo žalovaná je v 8. mesiaci tehotenstva a trvá na osobnej účasti na pojednávaní.

Okresný súd 3. februára 2005 pre neprítomnosť účastníkov konania pojednávanie odročil na 31. marec 2005.

Pojednávanie konané 31. marca 2005 (prítomní žalobca a právni zástupcovia účastníkov konania) bolo odročené na 5. máj 2005 za účelom predvolania a vypočutia svedkov M. M. z N. H. a znalca Ing. M. V.

Pojednávanie konané 5. mája 2005 (za účasti žalobcu, zákonnej zástupkyne žalovanej a ich právnych zástupcov) bolo z dôvodu neprítomnosti svedka a znalca odročené na 2. jún 2005 (znalec svoju neúčast' ospravedlnil listom z 1. júna 2005 a Obecný úrad v N. oznámil, že svedok M. M. sa v obci už dlhšiu dobu nezdržiava).

Pre neprítomnosť účastníkov konania bolo pojednávanie nariadené na 2. jún 2005 odročené na neurčito za účelom zistenia pobytu svedka.

Okresný súd 20. júna 2005 zisťoval miesto pobytu svedka dotazom u jeho otca L. M. (adresa oznámená telefonicky matkou svedka 23. augusta 2005 – K.).

Okresný súd 13. septembra 2005 stanovil termín pojednávania na 12. október 2005. Právny zástupca žalobcu a znalec písomne ospravedlnili svoju neúčast'. Pojednávanie bolo odročené na 9. november 2005.

Na pojednávaní konanom 9. novembra 2005 (prítomní účastníci, ich právni zástupcovia, svedok a znalec) boli vypočutí znalec a svedok. Pojednávanie bolo odročené na 10. november 2005, keď bol vyhlásený rozsudok č. k. 13 C 305/1994-199, ktorým bolo žalovanej uložené zaplatiť žalobcovi 185 539 Sk s úrokom 14,5% z omeškania. Vo zvyšnej časti súd konanie zastavil.

Proti rozsudku podala žalovaná 13. januára 2006 odvolanie.

Súdny spis bol 10. februára 2006 predložený Krajskému súdu v Košiciach na odvolacie konanie (sp. zn. 6 Co 69/2006).

B.

Na základe sťažnosti J. H. a A. H. z K. ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 201/02-27 z 13. marca 2003 rozhodol, že:

„1. Základné právo J. H. a A. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice – okolie vo veci vedenej pod sp. zn. 13 C 305/94 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice – okolie prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 305/94 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. H. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 25 000 Sk.

4. A. H. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 25 000 Sk.

5. Okresný súd Košice – okolie je povinný nahradiť J. H. a A. H. trovy konania vo výške 8 000 Sk (slovom osemtisíc slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti nálezu na účet advokáta R. B., K. “

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 305/94 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“, resp. práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...)“.

2. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. V 156/2006 zo 6. júna 2006 vykonal chronologický prehľad úkonov súdu v posudzovanom konaní a k predmetu sťažnosti uviedol: „...je potrebné poznamenať, že aj správanie zákonnej zástupkyne odporkyne prispelo k doterajšej dĺžke súdneho konania (neúčast' na pojednávaniach, ako aj jej žiadosti o nevytyčovanie pojednávani z dôvodu mimosúdneho vysporiadania).“

3. Sťažovateľka v stanovisku zo 14. júna 2006 prostredníctvom svojej právnej zástupkyne k vyjadreniu okresného súdu okrem iného uviedla: „...že sťažnosť bola podaná z toho dôvodu, že úkony súdu neboli vykonávané v tejto veci dostatočne intenzívne (časovo), prípadne neboli také efektívne, aby viedli k rýchlemu rozhodnutiu vo veci tak, aby účastníci sporu nadobudli právnu istotu.

Počas celého sporu k žalovanej pohľadávke narastá príslušenstvo, ktoré od roku 1994 narástlo do takej výšky, že existenčne ohrozuje sťažovateľku, ktorá ako maloletá vstúpila do sporu.“

4. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci

v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

V súvislosti s hodnotením podľa uvedených kritérií ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľky došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene pôvodného účastníka konania na strane žalovaného, a to na základe univerzálnej sukcesie (dedenie). Keďže univerzálna sukcesia (na rozdiel od singulárnej sukcesie) vyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo (sukcesiu), konajúci súd nemusel o pripustení tejto zmeny rozhodnúť svojím uznesením. Keďže pri zmene účastníkov nedochádza k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ale k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu (*mutatis mutandis* I. ÚS 52/01), ústavný súd nemal pochybnosť o tom, že sťažovateľka môže uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietahov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo (t. j. pred 22. aprílom 1999).

4.1 Ústavný súd konštatuje, že predmetom jeho posúdenia je konanie o žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia (z neplatnej zmluvy o nájme), ktoré sa začalo 6. júna 1994 a na súde prvého stupňa bolo meritórne rozhodnuté až 10. novembra 2005 (po vyše 11 rokoch), pričom konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené.

4.2 Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v posudzovanom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95,

I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie. Na základe týchto skutočností ústavný súd konštatuje, že doterajšia dĺžka konania v predmetnej veci nebola zásadne (výlučne) ovplyvnená, resp. závislá od zložitosti veci.

4.3 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu podstatnú okolnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená v jej neprospech pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

4.4 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane významu predmetného konania pre jeho účastníkov, pričom prihliadol pri hodnotení postupu okresného súdu v období po 13. marci 2003 aj na svoje už vopred uvedené rozhodnutie nálezom č. k. II. ÚS 201/02-27.

4.4.A Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie v posudzovanej veci od jej nápadu 6. júna 1994 trvalo do rozhodnutia na súde prvého stupňa 10. novembra 2005 vyše 11 rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Túto dobu vzhľadom na predmet konania pred okresným súdom (konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia) a jeho význam pre sťažovateľku považuje ústavný súd v danom prípade za neprimerane dlhú.

4.4.B Pri hodnotení postupu okresného súdu v posudzovanej veci ústavný súd poukazuje na svoje predchádzajúce zistenia v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 201/02, v ktorom boli konštatované priet'ahy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 305/94 v trvaní takmer štyroch rokov. „*Ústavný súd vyhodnotil vyššie uvedené postup okresného súdu a dospel k záveru, že v konaní sp. zn. 13 C 305/94 došlo k zbytočným priet'ahom v období od apríla 1995 do februára 1998, ako aj v období od februára 2001 do februára 2002 (t. j. v celkovej dĺžke takmer 4 rokov), a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.*“

V období po vynesení nálezu ústavného súdu (13. marca 2003) okresný súd konanie 22. mája 2003 prerušil do právoplatného ukončenia dedičského konania (sp. zn. 40 D 439/03) po nebohej žalobkyni, ktorá zomrela 26. marca 2003. Okresný súd

viackrát (29. októbra 2003, 13. novembra 2003, 9. decembra 2003, 9. marca 2004 a 6. júla 2004) zisťoval stav dedičského konania a po doručení mu 22. decembra 2004 osvedčenia o dedičstve po nebohej žalobkyni pokračoval v konaní 25. januára 2005, keď stanovil termín pojednávania na 3. február 2005. Po doplnení dokazovania (pozri vyššie časť II. A odôvodnenia) okresný súd 10. novembra 2005 rozsudkom č. k. 13 C 305/1994-199 vo veci meritórne rozhodol.

Ústavný súd súčasne zdôrazňuje, že občianske súdne konanie, ktoré v dôsledku postupu okresného súdu trvalo (a ešte aj trvá) tak dlho, ako je tomu v danom prípade, možno už len na základe jeho posúdenia v globále považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 66/03).

4.5 Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

5. Keďže okresný súd vo veci 10. novembra 2005 meritórne rozhodol, ústavný súd nepovažoval za dôvodné, t. č. zaoberať sa návrhom sťažovateľky na uloženie povinnosti súdu, aby vo veci konal.

6. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

6.1 Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadost'učinenie vo výške 200 000 Sk z dôvodu, že *„je presvedčená o tom, že súd nekonal v súlade s ustanoveniami viacerých právnych predpisov, a to najmä s Občianskym súdnym poriadkom, Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Postupom súdu bola poškodená na svojich základných právach a od svojich desiatich rokov žije v právnej*

neistote a hrozby budúceho narastajúceho dlhu. Smrť otca ju ťažko zasiahla, aj keď bola zastúpená v dedičskom a súdnom konaní zákonnou zástupkyňou, nedoriešený súdny spor aj v dospelosti považuje za dlhodobý stres. V tejto súvislosti požaduje, aby jej súd, v prípade ak vyhovie sťažnosti, priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000,- Sk ako nemajetkovú ujmu, ktorá sťažovateľke vznikla zbytočnými prietahmi v konaní pred Okresným súdom Košice – okolie.“

6.2 Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky (pozri body 4.1 až 4.4 tejto časti) považuje za primerané vo výške 30 000 Sk.

6.3 Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka vykonala tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 18. januára 2006 a vyjadrenie zo 14. júna 2006. Odmena za jeden úkon právnych služieb (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti

Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. 1/6 z výpočtového základu 16 381 Sk) je 2 730 Sk a spolu s režijným paušalom 164 Sk činí sumu 2 894 Sk. Odmena advokátke za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu 8 682 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2006